

האשה שנתארמלה

פרק שני כתובות

כח.

עין משפט נר מצוה

ואם היה כהן אפילו לא ניסת: לא תדור עמו זמניו. שמא יבא עליה וכהן אסור בגרושה אצל ישראל כל זמן שלא ניסת תדור בשכונתו: **ואמר רב גרס.** ומהאי קרא שמעינן לה: **לוה הימנה.** בהיותה תחתיו: **זנכסי אביה.** שהיו שגירש את אשתו קא מיירי: אינה נפרעת. הימנו ע"י עצמה שלא יקרבו זכרים: **זכאל רבתי.** וסמכתא היא וקורין אותה שמחות. וכו' היא משנה לשונה שלה הגוסס הרי הוא כמי לכל זכריו: **ארום וארוסו.** כהן היא: **ואמר רב נחמן סנה זכאל רבתי.** דמן האירוסין נפרעת על ידי עצמה: **דגייסי בהדי.** מכרין זה את זה ברמיות וקרילות. זלע"ז פרויו"ץ: **מתני' זה קצו ירו של אבא.** ומקיימין השטר על פיו אע"פ שנת אביו צדו זה קטן: **שיאלס טעומא.** והוא סימן שניסת בתולה ותכונתה מאתים כדלמרינן זריש פירקין: **יולא מזיש הספר.** כשהיינו למדין תינוקות צבית רבן. וזכולה מפרש טעמא בגמרא: **אכל אין נאמנין כו'. דלפוקי ממונא הוא וצעינן עדות מעלייתא.** וכזובה היינו טעמא דרוב נשים בתולות נישאות: **מעמד ומספר.** מקום היה לו כאלן להפקיד מתי כשנולדו צבית קצרות שלו ולעשות שם מעמדות ומושבות שהיו עושין שצעה למת: **רבי יוחנן זן זרוקא אומר נאמנים לא גרסינן ליה זמתינן אלא בזרייתא וע"ז ולא אדרין מעמד ומספר קאי: גמ' דשניה צביה.** ונתן עיניו שטרותו ככתב יד אביו: **קיום שטרות מדרבנן.** דמדלאורייתא לא צעינן קיום דאמר ר"ל (לעיל טז יא): **עלים החמומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן שהוא מדבריהם האמניו ואין זה עוקר דבר מן הסורה הס אמרו והס אמרו הס הלריכו קיום העדות והס הכשירו זו את אלו: גלוי מנאלס צעמאל הוא.** כלומר לא ידבר אריך עדות אלא בפרסם שיאלס הדין לאור בלא גמגום: אפוטרופוס

תורה אור השלם

1. הנהיג פטלטרך טלטרך לגבר ופטלטרך טלטרך.

שיעיה כב זי

גליון הש"ס

תום ד"ה והוא וכו' לא קאי אתרומה. עיי עירובין דף נט ע"א מוס' ד"ה אפילו עבד:

הגהות הב"ח

(א) גמ' כפר קטן ידון כמבוי מיי: (ב) שם נעודי מנגדין כ"ל ומצית מני מנאק: (ג) תום ד"ה ספר קטן ידון כמבוי וטעמא: (ד) ד"ה אלו כי בדפק המדיר מן ואינה קרובה לה:

מוסף רש"י

בית הפרס. הוא שדה שמרס זה קבר דמאק (אבלות מיי) מ"ה) הפרס את הקבר הרי זה עושה בית הפרס מלא מענה מהא אמר, וגור רבנן שמה ממה מתרסה את העלמות ופירמן בלחור המענה ויש אלן עטס כשעורה ויעבור ויעטס, ועטס כשעורה ממהא חמגע וזמאלס דיינו היטק (פסחים צב. וכו"ז ב"ב ברכות יט) ואומי רבנן כל קפיות הקבר מהא אמה כספק טומאה (נדה ו). ועי' קטן סנה. בית הפרס, חלו מענה סנה אחר של מהא אמה (מ"ק ה): או: לטון דבר שצור פופים על שם שפנסו בתולות (נדה ג). דרוב נשים בתולות נישאות. רוב נשים שצטולס שיטאלס לנעל. בתולות קן (רשב"ם ב"ב צב).

תוספות ר"ד

נ"ש המגרש את אשתו לא תגשא בשכונתו. פי' לפי שמכרת ברמימות ובקריעותו ושמה יבואו לדידי עבידה. ואם היה כהן לא תדור עמו כמבוי. פי' שמא יבוא עליה וכהן אסור בגרושה (אם היה כהן קטן זה היה ממשע ואמרו כפר קטן נידון כשכונתו: איבעי להו מי נדחה בפני מי ת"ש דהתיא היא נדחת מפניו והוא אי נדחת מפניה. ואם היה חצי שלה הוא נדחה מפניה איבעיא להו היתה היא של שניה מהו. ת"ש הדין דאורייתא נדחת מטלול דברא קשה מדאיתא: ת"ד לוח ממה נחתי אביה. פי' בעודת בכונתו שבו ביה נכסי מלוג ובכהן שגירש את אשתו מיירי ה"ז אינה נפרעת אלא על ידי שליח. פי' ולא ע"י עצמה שלא יתקרבו דבריהם. א"ר ששת כי אתו לקמן לא מוזקין להו. ר"פ אמר שבויה משמתין להו

ואם היה כהן לא תדור עמו זמניו. שמא יבא עליה וכהן אסור בגרושה אצל ישראל כל זמן שלא ניסת תדור בשכונתו: **ואמר רב גרס.** ומהאי קרא שמעינן לה: **לוה הימנה.** בהיותה תחתיו: **זנכסי אביה.** שהיו שגירש את אשתו קא מיירי: אינה נפרעת. הימנו ע"י עצמה שלא יקרבו זכרים: **זכאל רבתי.** וסמכתא היא וקורין אותה שמחות. וכו' היא משנה לשונה שלה הגוסס הרי הוא כמי לכל זכריו: **ארום וארוסו.** כהן היא: **ואמר רב נחמן סנה זכאל רבתי.** דמן האירוסין נפרעת על ידי עצמה: **דגייסי בהדי.** מכרין זה את זה ברמיות וקרילות. זלע"ז פרויו"ץ: **מתני' זה קצו ירו של אבא.** ומקיימין השטר על פיו אע"פ שנת אביו צדו זה קטן: **שיאלס טעומא.** והוא סימן שניסת בתולה ותכונתה מאתים כדלמרינן זריש פירקין: **יולא מזיש הספר.** כשהיינו למדין תינוקות צבית רבן. וזכולה מפרש טעמא בגמרא: **אכל אין נאמנין כו'. דלפוקי ממונא הוא וצעינן עדות מעלייתא.** וכזובה היינו טעמא דרוב נשים בתולות נישאות: **מעמד ומספר.** מקום היה לו כאלן להפקיד מתי כשנולדו צבית קצרות שלו ולעשות שם מעמדות ומושבות שהיו עושין שצעה למת: **רבי יוחנן זן זרוקא אומר נאמנים לא גרסינן ליה זמתינן אלא בזרייתא וע"ז ולא אדרין מעמד ומספר קאי: גמ' דשניה צביה.** ונתן עיניו שטרותו ככתב יד אביו: **קיום שטרות מדרבנן.** דמדלאורייתא לא צעינן קיום דאמר ר"ל (לעיל טז יא): **עלים החמומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן שהוא מדבריהם האמניו ואין זה עוקר דבר מן הסורה הס אמרו והס אמרו הס הלריכו קיום העדות והס הכשירו זו את אלו: גלוי מנאלס צעמאל הוא.** כלומר לא ידבר אריך עדות אלא בפרסם שיאלס הדין לאור בלא גמגום: אפוטרופוס

עמנו על הגורן והמקום הזה בית הפרס ועד כאן היינו באין בשבת אבל אין אדם נאמן לומר דרך היה לפלוני במקום הזה מעמד ומספר היה לפלוני במקום הזה: **גמ' אמר רב הונא בריה דרב יהושע** והוא שיש גדול עמו וצריכא דאי אשמעינן אביו משום דשכיח גביה אבל רבו לא ואי אשמעינן רבו משום דאית ליה אימתיה דרביה אבל אביו לא ואי אשמעינן רבתי אביו דשכיח גביה ורבו דאית ליה אימתיה אבל אחיו דלית ליה לא הא ולא הא אימא לא קמ"ל כיון דקיום שטרות מדרבנן הימנוהו רבנן בדרבנן: **יזכור הייתי בפלונית שיצאה בהינומא וראשה פרוע:** מאי טעמא כיון דרוב נשים בתולות נישאות גלוי מלחא בעלמא הוא: **לושהיה איש פלוני יוצא מבית הספר לטבול לאכול בתרומה:** ודלמא עבד כהן הוא מסייע ליה לר' יהושע בן לוי דאמר ר' יהושע בן לוי אסור לאדם שילמד את עבדו תורה ולא והתניא ז"ל: **הוא עבד רבו או שעשאו רבו אפוטרופוס**

כדן וקשה לרבינו יצחק דצפ' נושאין על האנוסה (בבב"ב דף נט ו) ופ"ה מפרש הש"ס הא דאין חולקין תרומה לעבד משום דלמא אמי לאסוקיה ליוחסין מה רריך להאי טעמא הוה ליה למימר דאין חולקין אפי' אין מעלין שמא ישאל גס אחר שישתחרר כדפריך הכא הש"ס וכן מפרש התם הש"ס דאין חולקין לאשה בלא צעלה משום גרושה ומאי טעמא נמי דמאן דאמר חולקין וי"ל דלא שכיחא כולי האי שישאל תרומה אחר שישתחרר לא בתורת עבד ולא בתורת כהן כי ירא פן יבדוקו וימנעו שהוה עבד ויולאו עליו קול עבודות ולא חיישינן נמי פן ימכרו רבו לשראל ושאל תרומה שהרי מוונתו על רבו ואין אדם מוונתו ולא לו וכולי האי לא חיישינן כמי דאמר לו רבו ישראל אפי' מעשה ידך במוונתך: **תן**

ואם היה כהן לא תדור עמו במבוי. לכוין לפנויה היא קיל ליה אצל אס נישאלס אין נריך להחמיק אלא כמי שכונה דהיינו ג' צמתי כדלמרינן בסוף פרק קמחא דע"ז (דף כא). דכיון דנישאלת חמירא ליה אפי' וטעמא לפי שאין בני אדם מלואין שם ורגיל יותר לבל אצלם דווקא כפר קטן אצל כפר זמניו לא: **רב הונא אמר נגודי מנגדינן אהו.** נגאה לר"מ דלרז הונא נמי משמתין וגם מנגדין שכל אחד ממני ומחזיריו ואם הוא אומר דנגדין ליה בלא שמתא הוה מיקל טפי כדלמרינן זמועד קטן (דף יז) וצפרק מקוס שנהגו (פסחים צב). זמערבא כי ממזיז לורבא מרנבן מימנו אנגידא ולא מימנו אשממאל: **אלו נאמנין אהעיד בגודלן מה שראו בקושטן.** משמע דאמרינן לא משהינן אפילו דרבנן דאמרינן לא בגמרא בתרומה דרבנן דקשה לרבי"א דלמר צפ"ק דפסחים (דף ד: ושם) דנאמנים על דזיקת חמך אפי' נשים ועזדים וקטנים ופריך מידי משאלס אית צבו ומשני הוילי וזדיקת חמך דרבנן הימנוהו רבנן דרבנן וי"ל דהתם היינו טעמא משום דזדיקת חמך הוא צידו לכן נאמן אפילו קטן דרבנן אצל קשה דהיכא צידו אפי' דלאורייתא אשה מהימנא בצדק המדיר (לקמן דף עב. ושם) תנן (ו)

וקולה לה חלה וצניקור מעשים בכל יום שאנו סומכין עליהן וי"ל דצירושלמי מפרש דזדיקת חמך הוא טורח ונשים עלולות הן ולהכי אי לאו דזדיקת חמך דרבנן לא הוה מהימני: **והוא שיש גדול עמו.** פי' אחרתוה דצטרומה סגי צא' כיון דאין מעלין מתרומה דרבנן ליוחסין ולהכי מוקי לה צטרומה דרבנן דצטרומה דלורייתא כיון דסבר תנא דידן דמעלין מנמה ליוחסין כדלמרינן לקמן אינו נאמן אפי' יש גדול עמו הלכך צטרומה סגי צאיהו לקויהו וכל היכא דצעינן תרי מדרבנן סגי צאיהו ואחר: **קיום שטרות דרבנן.** תימה כיון דמדלאורייתא אפילו אין עדים שזכרו חתימת העדים השטר כשר אי"כ כל אדם שירצה זייף ויכתוב ויחמוס מה שירצה ויגבה ממנו מודה שכתבו וטוען שהוא פרוע וקסבר האי תנא דמודה שצטר פכתבו לריך לקיימו והאי קיום הוה ודאי מרנבן אי נמי כגון שנתקיים משדה אחת או משתי שדות ויולא מתחת ידי עצמו דלמר לעיל (דף ב.) דחיישינן שמא זייף ומניח צריש גיטין (דף ג. ושם) מוכח דלפילו היכא דאין מכירין החתימה כלל הוה מדלאורייתא כמי שנחקרה עדותו צב"ד:

ודלמא עבד בהן הוא. פי' ועכשיו שנתחרר וטולל שלל

פי' דבר שהוא מדבריהם האמניוהו. ואין זה עוקר דבר מן התורה אלא הם אמרו והם אמרו. הם הצריכו העדות והם הכשירו בו אלו ודוקא באלו שהוא רגיל בהן הוא נאמן אבל על כתב נכרים אינו נאמן להעיד על ראייתו קטנותו דלמא לא קום ליה שפיר ואפילו אמר אני ראיתי כשחתם בשטר זה אין ראיתי הקטן עדות זה שאמר כי אני מכיר בחתימתו ודוקא הקרוב מדין על חתימת הקרוב ואין זה נוגע בעדותו שאין מגיע לקרובו שום הנאה והפסד אלא למלה ולולה מדיניה. אבל אין העדים קרובים למלה או לולה או שהי שניהם קרובים לז"ז אין נאמן להעיד על החתימה שאין מוציאין ממך צ"פ קרובים. ואע"ג דקיום שטרות דרבנן גלוי מהא והשוריו בהן חמייס. אבל אצל עדות קרובים: וזכור הייתי וכו' מיט' כ"ח שטרות נישאות גלוי מהא בעלמא אלא לבר הדרב. פי' אע"ג דבמיד דממא לא מהימן דלאו עליה בלחוד סמכי אלא על הרוב. גלוי מהא שיש גדול עמו ששני

קיה א ב ג מיי פ"ח מהל' אסורי ציאה הלכה כו סמך לאחין קמ טו"ע אה"ע סימן ו ספיקו ז' וסומן קיט ספיקו יא: קי"ד ד מיי"ש טו"ע עס ס"י קיט ס"ח: קכ ה ו מיי"ש טו"ע עס ספיקו ט: קכא ז ח מיי"ש טו"ע עס ספיקו י: קכב ט י מיי"ש פ"ז מהל' עדות הלכ' א פ"ד הלכ' ג סמך לאחין רטו טו"ע מ"מ פ"ג לה ספיקו ד ה ו וס"י מו ספיקו ז ונרדב אלפס ערד בינמות פ"ג דף יא ע"ג: קכג כ מיי"ש פ"ז מהל' אשתו הלכה כה סמך עשין מה טו"ע אה"ע פ"י טו"ע ס"ו: קכד ל מיי"ש פ"כ מהל' אסורי ציאה הלכ' טו טו"ע עס פ"ג ספיקו ה: קכה מ מיי"ש פ"ח מהל' עבדים הלכה יח טו"ע פ"ד ס"י רסו ספיקו ע"א: קכז נ מיי"ש עס הלכה י ח טו"ע עס ספיקו ע:

לעוי רש"י

פרוי"ץ [פריב"ן]. מכיר קרוב.

תוספות ר"ד (המשך)

שמתו בעוד זה קטן. שנמצא שמידי עכשיו כשהוא גדול על ראייתו קטנותו נאמן הוא משום דקיום שטרות דרבנן. וזכור איני באשת פ"י שיצאת בהינומא וראשה פרוע פי' והוא סימן שנשאת בתולה וכחובתה מאתים כדלמרינן בריש פירקין. ושהיה איש פ' וצא מבית הספר לטבול לתרומתו ושהיה חולק עמו בגורן והמקום הזה הוא בית הפרס אבל אינו נאמן לומר דרך היה לאיש פלוני במקום הזה מעמד ומספר ה"ו לפלוני במקום הזה. פי' דאפוקי ממונא הוא ובעי עדות מעלייתא והיינו טעמא דכתובה דרוב נשים בתולות נישאות: אמר ר"ה ברי דר"י והוא שיש גדול עמו. פי' דשני עדים צריך להעיד על חתימתו שהיא שלהן כדאמר לעיל דע"כ לא פליגי רבנן עלי' דר' אלא ב"א"ה כי כתבי אבל זה כתב חבירו מדור רבנן דבעינן שנים עדים על כל חתימתו וחתימה הוא אמר ר"ה דוקא ראית וכתב א' הכשירו ולא ראית שני קטנים שאם היו שניהם מעידין בגודלן על מה שראו בקוטנן אין נאמנים אלא בעי' שיהא א' גדול מעיד על ראיתו קטנותו. וצריכא דאי אשמעינן אביו משום דשכיח גביה פי' ונתון עיניו בקטנותו מכחב די אביו אבל רבו אימא לא ואי אשמעינן רבו משום דאית ליה אימתיה דרביה אבל אביו אימא לא ואי אשמעינן רבתי אביו משום דשכיח גביה ורבו דאית ליה אימתיה אבל אחיו דלא הא ולא הא אימא לא קמ"ל. כיון דקיום שטרות דרבנן. פי' דמדלאורייתא לא בעי קיום דאורייתא ע"ה החתומים ע"ה נעשה כמי שנחקרה עדותו בב"ד הימנוהו רבנן דרבנן